

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINĖS SAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-971
PAKEITIMO ĮSTATYMO, VIDAUS TARNYBOS STATUTO 4, 25 STRAIPSNIŲ IR
PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO
589 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, BIUDŽETO SANDAROS ĮSTATYMO NR. I-
430 15 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS
ORGANIZAVIMO IR KARO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-723 18 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO, NEPAPRASTOSIOS PADĖTIES ĮSTATYMO NR. IX-938
2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS ŠAULIŲ SĄJUNGOS ĮSTATYMO
NR. VIII-375 18 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, NAFTOS PRODUKTŲ IR
NAFTOS VALSTYBĖS ATSARGŲ ĮSTATYMO NR. IX-986 17 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO, BRANDUOLINĖS ENERGIJOS ĮSTATYMO NR. I-1613 8 STRAIPSNIO
PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO, VALSTYBĖS TARNYBOS
ĮSTATYMO NR. VIII-1316 21, 28, 29, 30, 49 IR 53 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO, NACIONALINIO SAUGUMO PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. VIII-49
PRIEDĖLIO 4, 19 IR 21 SKYRIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR VALSTYBĖS REZERVŲ
ĮSTATYMO NR. VIII-1908 13 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
(toliau kartu – Projektai)
(TAP-20-1336(3) (20-8005(4))**

2020-10-26 Nr. NV-2903

Vilnius

Įvertinę pakartotinai pateiktą Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymo Nr. VIII-971 pakeitimo įstatymo (toliau – CSĮ projektas), Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – ANK projektas), Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 4, 25 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo (toliau – VTS projektas), Lietuvos Respublikos valstybės rezervo įstatymo Nr. VIII-1908 13 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – VRĮ), Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo Nr. VIII-49 priedėlio 4, 19 ir 21 skyrių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties įstatymo Nr. IX-938 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų, patikslintų pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2020 m. spalio 5 d. išvadoje Nr. NV-2689 (toliau – išvada) ir naujai teikiamą Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 15 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo Nr. VIII-723 18 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – KASOKTĮ projektas), Lietuvos Respublikos Lietuvos šaulių sąjungos įstatymo Nr. VIII-375 18 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – ŠSĮ projektas), Lietuvos Respublikos naftos produktų ir naftos valstybės atsargų įstatymo Nr. IX-986 17 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – NPNVAĮ projektas), Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo Nr. I-1613 8 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 21, 28, 29, 30, 49 ir 53 straipsnių pakeitimo įstatymo projektų (toliau – VTĮ projektas) atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

Dėl CSĮ projektu nauja redakcija dėstomo Civilinės saugos įstatymo (toliau – nauja redakcija dėstomas CSĮ):

1. Nauja redakcija dėstomo CSĮ 9 straipsnio 6 punkte nustatyta, kad Vyriausybė nustato abiejų lygių (nurodytina, kokių) ekstremaliųjų situacijų skelbimo ir atšaukimo tvarką, skelbia ir

atšaukia valstybės ir savivaldybės lygio ekstremaliąją situaciją, <...>, tačiau pagal CSĮ 28 straipsnio 5 dalį Vyriausybė savivaldybės lygio ekstremaliąją situaciją gali skelbti tik jeigu savivaldybės administracijos direktorius esant CSĮ nustatytiems pagrindams ir Vyriausybės nustatyta tvarka, nepaskelbia savivaldybės lygio ekstremaliosios situacijos. Taigi tų pačių funkcijų kartojimas kelis kartus ir dar pateikiant skirtingas formuluotes sukuria ne tik perteklinį, bet ir prieštaringą teisinį reguliavimą, todėl pažymime, kad nepagrįstai iš dalies neatsižvelgta į išvados 5 pastabą (dėl valstybės institucijų funkcijų dubliavimo).

2. Neatsižvelgta ir neįvertinta Projektų derinimo pažymoje išvados 11 pastaba. Pažymėtina, kad Valstybės tarnybos įstatymo (toliau – VTĮ) 5 straipsnio 1 dalies nuostata dėl šio įstatymo taikymo imperatyviai nustato, kad „šis įstatymas be išlygų taikomas valstybės tarnautojams, išskyrus šiame straipsnyje nustatytas išimtis“ ir jokių išimčių dėl valstybės tarnautojų *laikino perkėlimo* į kitas pareigas nenustato, todėl siūlymas nauja redakcija dėstomo CSĮ 12 straipsnio 4 dalyje ir 13 straipsnyje nustatyti naują institutą – valstybės tarnautojų ir darbuotojų *pasitelkimą*, neatitinka VTĮ imperatyvių nuostatų. Siūlomas reguliavimas sukurs tokią situaciją, kad nebus aiškus pasitelktų valstybės tarnautojų statusas ir kiek šis statusas tęsis (nenustatyti terminai nuo kada pasitelkiama, nes net ir gresiant ekstremaliajai situacijai bus galima pasitelkti valstybės tarnautojus (darbuotojus) ir iki kada (kokiam terminui) bus galima juos pasitelkti – tai turi būti nustatyta įstatyme, o ne pavesta nustatyti Civilinės ir priešgaisrinės saugos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Departamentas) direktoriui kaip siūloma nauja redakcija dėstomo CSĮ 12 straipsnio 4 dalyje); neaiški tokių valstybės tarnautojų teisių ir pareigų apimtis, nes jie turės atlikti ne pareigybės aprašyme nurodytas funkcijas, bet funkcijas, kurias turi atlikti Departamentas (valstybės institucijai nustatomos funkcijos, tačiau iškart preziumuojama, kad ji su šiomis funkcijomis „nesusitvarkys“ ir galės jas perduoti kitų valstybės institucijų valstybės tarnautojams (darbuotojams) (nauja redakcija dėstomo CSĮ 12 straipsnio 4 dalis); nebus atliekamas tokių valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimas, nors ekstremalioji situacija gali užsitęsti ir daugiau nei pusė metų (pvz., esama ekstremalioji situacija jau tęsiasi nuo š. m. vasario mėn., t. y., 8 mėnesius, o ir galima pasitelkti net ir gresiant ekstremaliajai situacijai, t. y., šis pasitelkimo terminas gali išsitęsti laike), o ir VTĮ 49 straipsnio 3 dalyje nustatytas baigtinis pagrindų, kada valstybės tarnautojams yra garantuojamos einamos pareigos ir nustatytas darbo užmokestis, sąrašas, tarp kurių nėra nurodyti laikinai perkelti valstybės tarnautojai pagal CSĮ, nors nauja redakcija dėstomo CSĮ 13 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti, kad tokiems valstybės tarnautojams (darbuotojams) garantuojamos einamos pareigos ir nustatytas darbo užmokestis; nenustatyta, kaip turės būti elgiamasi su tais valstybės tarnautojais (darbuotojais), kurie neatliks jiems pavestų užduočių ir pan. Be to, prieštaringas reguliavimas nustatytas ir dėl tokiems valstybės tarnautojams (darbuotojams) užduočių nustatymo, nes pagal nauja redakcija dėstomo CSĮ 13 straipsnio 1 dalį valstybės institucijos ar įstaigos, kurioje numatomai pasitelkti valstybės tarnautojai ir (ar) darbuotojai eina pareigas (dirba), vadovas paveda vykdyti Departamento direktoriaus užduotis, o pagal 3 dalį – šis direktorius arba jo įgaliotas pareigūnas paveda atlikti šias užduotis.

3. Pakartotinai siūlome atsižvelgti į išvados 14 pastabą, kurią Projektų rengėjai neteisingai interpretavo Projektų derinimo pažymoje, nes šioje pastaboje nesiūloma duoti nuorodą į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), bet atsižvelgiant į tai, kad nauja redakcija dėstomo CSĮ 15 straipsnio 17 punkte ir kituose straipsniuose nurodytas atitinkamų duomenų kaupimas, tvarkymas ir teikimas ir pan., o sąvoka „duomenys“ tikėtina, kad apima ir asmens duomenis (Projektų rengėjai nenurodo, kad šiuos duomenis nesudaro asmens duomenys), todėl siūlytina CSĮ nuostatas įvertinti Reglamento (ES) 2016/679 kontekste, o CSĮ

projektą suderinti su Valstybine asmens duomenų inspekcija. Pažymime, kad Lietuvos Respublikos teisės aktuose, reglamentuojančiuose asmens duomenų tvarkymą, turi būti nurodyti duomenų tvarkymo siekiai, tvarkytini asmens duomenys, duomenų tvarkymo tikslai ir kiti duomenų tvarkymo reikalavimai, kuriais siekiama užtikrinti teisėtą asmens duomenų tvarkymą.

4. Nauja redakcija dėstomo CSĮ 28 straipsnio 11 dalis, kurioje siūloma nustatyti, kad gresiant ar susidarius didelio masto valstybės lygio ekstremaliajai situacijai ar daugiau nei vienai valstybės lygio ekstremaliajai situacijai tuo pat metu, kurios apima visą šalį, Vyriausybė, vadovaudamasi Vyriausybės įstatymu, gali sudaryti Vyriausybės komitetą ar komisiją, valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valdymo ir jos padarinių šalinimo koordinavimui atlikti, neatitinka Vyriausybės įstatymo 27 straipsnio nuostatų. Šiame įstatyme nustatyta, kad Vyriausybės komitetai yra Vyriausybės patariamąsios institucijos. Jų tikslas – teikti Vyriausybei siūlymus dėl jos veiklos prioritetų, politikos ir strategijos tam tikroje srityje pasirinkimo ir jų atitikties Valstybės pažangos strategijai, prireikus derinti ministrų pozicijas sprendžiant valstybės valdymo reikalus ir vykdyti kitus Vyriausybės nustatytus uždavinius ir funkcijas, o pagal šį įstatymą Vyriausybės komisijos sudaromos Vyriausybės pavestoms, o ne įstatyme nustatytoms užduotims atlikti.

5. Atsižvelgdami į tai, kad teisinis reguliavimas turi būti aiškus, pakartotinai siūlome nauja redakcija dėstomo CSĮ 34 straipsnio nuostatas peržiūrėti iš esmės: pateikiant „valstybės paramos“, apibrėžimą, nustatant jos dalykus, bendrus teikimo principus, sąlygas, „žalos“ apibrėžimą ir kitas įstatyminio reguliavimo reikalaujančias nuostatas. Projektų derinimo pažymoje nurodyta, kad nuostata analogiška galiojančiai redakcijai, praktiniame taikyme problemų konstatuota nebuvo, todėl keitimas neturi pagrindo. Tačiau įvertinus CSĮ nuostatas įgyvendinantį poįstatyminį teisės aktą, t. y., Valstybės paramos už žalą, patirtą dėl ekstremaliosios situacijos, teikimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. 1107, darytina išvada, kad šis aprašas nustato įstatymines normas (pvz., apibrėžia CSĮ vartojamas sąvokas – pateikiamas „žalos“ apibrėžimas, kuris sukuria ne tik ydingą teisinį reguliavimą (pagal elementarius teisės technikos reikalavimus poįstatyminis teisės aktas neturi apibrėžti įstatymuose vartojamas sąvokas, t. y., užpildyti įstatymo spragas), bet ir susiaurina įstatyminį teisinį reguliavimą).

6. CSĮ projektas taip pat tikslintinas šiais teisės technikos ir kitais aspektais. Pvz., vadovaujantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298 (toliau – Rekomendacijos), 30.2 papunkčiu, CSĮ projekte turėtų būti nurodyta įstatymo priėmimo data kaip ir kituose Projektuose; atsižvelgdami į tai, kad nauja redakcija dėstomo CSĮ priede nurodytas ne vienas įgyvendinamas Europos Sąjungos teisės aktas, siūlome tikslinti nauja redakcija dėstomo CSĮ 1 straipsnio 3 dalį; atsižvelgdami į Rekomendacijų reikalavimus ir siekiant suvienodinti visų valstybės institucijų, įstatymų pavadinimų rašymą, nauja redakcija dėstomame CSĮ siūlome tikslinti „Vyriausybės“ ir „Valstybės rezervo įstatymo“ pavadinimų rašymą (su žodžiais „Lietuvos Respublikos“ rašyti tik pirmą kartą o antrą ir kitus – be jų).

7. **Dėl ANK projekto.** ANK projekto 1 straipsnyje siūlome nurodyti „Civilinės ir priešgaisrinės saugos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos“ pavadinimą (suvienodinant su CSĮ ir kituose projektuose vartojamu pavadinimu). Pastaba taikytina ir VTS projekto 3 straipsniui.

8. **Dėl VRĮ projekto.** VRĮ projekto 1 straipsnyje keičiamo Valstybės rezervo įstatymo (toliau – VRĮ) 13 straipsnio 3 dalyje vietoj konstrukcijos „1 dalyje“ siūlome rašyti „1 dalies 1 ir 2 punktuose“, nes nuostata taikoma ne visai VRĮ 13 straipsnio 1 daliai. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad VRĮ 13 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytas ne vienas atvejis siūlome vietoj konstrukcijos „nustatytu atveju“ rašyti „nustatytais atvejais“.

9. **Dėl KASOKTĮ projekto.** Atsižvelgdami į tai, kad Departamento pavadinimas vartojamas tik du kartus ir toje pačioje straipsnio dalyje (18 straipsnio 2 dalis), siūlome atsisakyti šio pavadinimo trumpinio įsivedimo ir vartoti pilną pavadinimą.

10. **Dėl ŠSĮ projekto.** Atsižvelgiant į Rekomendacijų 83 punkto nuostatas (įvertinant tai, kad ŠSĮ projektu keičiama daugiau nei pusė Šaulių sąjungos įstatymo 18 straipsnio dalių (dvi iš trijų), reikėtų visą Šaulių sąjungos įstatymo 18 straipsnį dėstyti nauja redakcija.

11. **Dėl NPNVAĮ projekto.** Atkreiptinas dėmesys, kad įgyvendinant NPNVAĮ projektu keičiamą Naftos produktų ir naftos valstybės atsargų įstatymo 17 straipsnį reikės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 13 d. nutarimą Nr. 12 „Dėl Vartotojų aprūpinimo energija ir (ar) energijos ištekliais esant ekstremaliai energetikos padėčiai tvarkos patvirtinimo“, todėl NPNVAĮ projekto 2 straipsnį reikia papildyti įgyvendinimo nuostatomis, o Projekto aiškinamojo rašto 11 punktą minėtu Vyriausybės nutarimu. Taip pat atsižvelgiant į Energetikos ministerijos kompetenciją, šis ir kiti Projektai turi būti suderinti su šia ministerija.

12. Projektų aiškinamąjį raštą taip pat siūlome tikslinti ir šiais aspektais:

1) Atkreiptinas dėmesys, kad Seime užregistruotas Vyriausybės pateiktas (Vidaus reikalų ministerijos parengtas) Valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIII-5249, kuriame keičiami tie patys VTĮ 21, 29 ir 30 straipsniai (dėstomi nauja redakcija) kaip ir Projekte (įsigaliojimo data taip pat ta pati, t. y., 2021 m. sausio 1 d.), todėl Projekto aiškinamąjį raštą reikėtų papildyti nuostatomis, paaiškinančiomis, kodėl siūlomas kitoks teisinis reguliavimas ar kitomis nuostatomis (pvz., kad priėmus minėtą Seime užregistruotą projektą, reikės tikslinti ir VTĮ projekto nuostatas ar pan.).

2) Nauja redakcija dėstomame CSĮ kai kuriuos Vyriausybės įgaliojimus siūloma perduoti Departamento direktoriui, tačiau Projektų aiškinamajame rašte nepagrįstas toks reguliavimas (pvz., koku būdu atrinkti šie įgaliojimai, kodėl jie perduoti ne Vidaus reikalų ministerijai, kuri formuoja valstybės politiką civilinės saugos ir gelbėjimo darbų srityje ir pan.). Įstaiga prie ministerijos pagal Vyriausybės įstatymo 30 straipsnio 1 dalį steigama valstybės politikai ministrui pavestose valdymo srityse įgyvendinti ir šios politikos formavimui ir įgyvendinimui aptarnauti.

3) Atsižvelgiant į tai, kad nauja redakcija dėstomame CSĮ keičiamos pagrindinės šio įstatymo sąvokos, todėl Projektų aiškinamojo rašto 9 punkte turėtų būti atsakyta į visus šio punkto klausimus, t. y., ar šios sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

4) Projektų aiškinamojo rašto 11 punkte nurodyti ne visi keistini poįstatyminiai teisės aktai (pvz., turės būti keičiamas ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. kovo 14 d. nutarimas Nr. 291 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“), taip pat gali paaiškėti, kad reikės keisti ir kitus teisės aktus, todėl siūlome nurodyti nebaigtinį keistinių poįstatyminių teisės aktų sąrašą.

5) Projektų aiškinamojo rašto 12 punkte turėtų būti pateikiama informacija ne tik dėl lėšų poreikio, bet ir suderinus su Finansų ministerija nurodoma, iš kokių finansavimo šaltinių bus finansuojamas nurodytas lėšų poreikis, nes negali būti sukuriamą tokia teisinė situacija, kai išleidžiamas įstatymas, kuriam įgyvendinti reikia lėšų, bet tokių lėšų neskiriama arba jų skiriama nepakankamai, todėl Vyriausybė, kaip biudžeto planuotoja, įvertindama poveikį valstybės finansams, turi nurodyti ne tik papildomą lėšų būtinumą, bet ir jų numatymo ir skyrimo galimybes.

Aida Gritienė, tel. 870663839, el. p. aida.gritiene@lrv.lt